

FOTO: MTI - TÓRÓK TUNDE

1990 után vált nyilvánvalóvá, amikor ránk szakadt a piac, hogy a nyaralás, amely évtizedekig természetes volt, rengeteg embernek került elérhetetlen távolságba

Siófok áll a magyar nyaralók népszerűségi listájának az élén

Belógni a strandra

Honfitársaink fele, más felmérések szerint majd kétharmada nem tervez az idén nyaralást. A többség nem önszántából. Pedig fontos lenne, hogy legalább néhány napra el tudjuk engedni otthoni gondjainkat.

■ HANTHY KINGA

Ha nincs a zsebünkben száz-százötven ezer forint, el sem indulunk, mondja a háromgyermekes Gabi, aki ennek az összegnek a hiánya miatt marad otthon az idén. Két éve pihent együtt utoljára a család a Balatonnál. Gabi szerint, amikor nyaral az ember, olyasmit is megvesz a gyerekeknek, amit a hétköznapokban nem: jégkrémet, kolát, lángost, hajókirándulást, körhintát. Egy szóval majdnem mindent, amit meglátnak és megkívánnak. Ezért nagyon megy a pénz. A nyaralás neki egyértelműen a Balaton, a szórakozás, jó társaság, éjszakai kártyázás, bográcsozás, tánc és hajnali lefekvés. Vagyis ha lehet, semmi csend és pihenés. Szerinte a szűk családi kör unalmas lenne. Gabi negyvennyolc éves, nem ült még repülőn, és nem látta a tengert. Nem szeretne a nélkül meghalni.

Kati harmincnégy éves, nincs munkája, és egyedül neveli három gyermekét. Fel sem merül, hogy nyaralni menjenek. Régóta nem szerepel ez a családi tervezésben. Kati és gyerekei még életükben nem látták a Balatont, pedig csak 120 kilométerre van.

A hatvanesztendő nyugdíjas, háromunokás Júlia viszont azért nem megy nyaralni immár tíz éve, mert nincs hozzá kedve. Pedig ha akarná, ki tudná szórítani az egy hetet a családi költségvetésből. Egész évben ő vigyáz az unokáira, ezért, ha velük együtt utazna el, abban nem lenne semmi érdekes. A gyerekei amúgy is a baráti társaságokkal pihennek. Júlia azt mondja: amíg kicsik voltak a gyerekei, fontos volt a közös nyaralás, de a barátaikkal nem szívesen lenne összezárnia, mert akkor minden csak az evésről-ivásról, főleg ez utóból szólna.

Panna a jómódú középosztály tagja. Mivel a gyerekek már elköltöztek tőle, a férjével kettesben nyaral. Gondolnak egyet, beülnék a kocsiába, és elmennek Olaszországba. Lehetőség szeptember táján, amikor kisebb a tömeg, de a tenger még meleg.

A fenti ugyan nem reprezentatív vizsgálat, de elég csak körbejárni az ismerősöket, szomszédokat, és mindenkinek lesz hasonló története. A véletlenszerűen született eredményt kutatás is igazolja. Az Euromodul 1999-ben nemzetközi felméréseben azt vizsgálta, mit tartanak az emberek feltétlenül szükségesnek a jó életkörülményekhez. A kérdések között szerepelt az évi egyhetes nyaralás is. A magyar válaszadók 21 százaléka nyilatkozta azt, hogy ez nélkülözhető, 60 százaléka mondta, hogy jó lenne, és csak 18 százalék védekedett úgy, hogy e nélkül elfogadhatatlanul rossz lenne az élet. A nemzetközi mintához képest a magyarok, elsősorban az alacsonyabban képzett rétegek az átlag alatt tartották fontosnak az évi rendszeres üdülést. Ez tehát árnyalja a szomorú képet, hogy honfitársaink fele, más felmérések szerint háromnegyede nem is tervez az idén nyaralást.

Sokat változott az utóbbi évtizedekben a nyaralás kultúrája is. Szóllós Péter 2005-ben született A turizmus társadalmi beágyazottsága című doktori disszertációjában történelmi környezetben vizsgálta a nyaralás fogalmának megszületését. Mint írja, a turizmus tömegessé válásához szükséges volt arra, hogy nyilvánvalóvá váljon annak profittermelő tevékenysége. Vagyis a turizmus, benne a nyaralásunk be van ágyazva a kapitalizmusba, és ez nálunk csak negyvenöt év után vált nyilvánvalóvá. A szocializmusban ugyanis az állam tekintélyes összegeket költött a szakszervezeti és vállalati üdültetés támogatására, így az a kétkézi dolgozók többsége számára is elérhető, megfizethető volt.

Még ha nem is valós költség. Mindez 1990 után vált nyilvánvalóvá, amikor ránk szakadt a piac, így autót, nyaralást, amely évtizedekig természetes volt, rengeteg embernek került elérhetetlen távolságba. Sokan vannak, akik számára az egyhetes, tiznapos nyaralás is szinte megfizethetetlen, vagy túl nagy áldozatot kívánna. Magyarországon a teljes munkaidőben alkalmazásban állók átlagos, családi kedvezmény nélkül számított nettó keresete 141 800 forint (a fizikai dolgozóké 98 900, a szellemi foglalkozásúaké 185 800 forint). A Magyar Turizmus Zrt. legfrissebb felmérése szerint viszont tavaly egy nap kimozdulás költsége 3800-

5000 forint között volt személynként, a külföldi út napi ára ennél lényegesen drágább, 9-15 ezer forint közötti. Így tehát az öt-hat napos balatoni nyaralás ottgúg családoknak több mint százezer forintjába kerülhet.

Anett öt éve áll a balatoni strand bejáratánál, beléptető és parkolójegyárat szed egyszerre, így minden vendéggel személynél kapcsolatot kell lépnie. A nyaralókkal kapcsolatos tapasztalatai tehát felérek bármely intézeti felméréssel. Amikor azt kérdezem tőle, milyen a magyar vendég, azt mondja, egyre kevesebb és elég modortalan. A legkezelebb az, aki nagy fekete terepjáróval érkezik, és minden fillérért alkuszik. Anett szerint érezhető, hogy az embereknek kevesebb a pénzüik. Ugy gondolja, az idén az előre hozott tankönyvfejtés is sokuknak jelent fájdalmas érvágást. Nem volt be kalkulálva. Nemegyszer hallja, hogy a szülő alkudozik a gyerekekkel: ha megveszik a beléptető – ami ezen a strandon mindössze 250 forint, más balatoni strandokon viszont hat-nyolcszázat is elkérem a napi egyszeri belépésért –, akkor nem marad fagyira. Meg azt is hallja Anett, amikor arra biztatják egymást a társaságok, családok, hogy mondják azt, nem is a strandra tartanak, hanem csak az erdőbe sétálni. Aztán persze simán bemennek. Anett meg is érti ezeket az embereket, meg nem is. Hiszen ő is a megélhetésért, nem örömeiben áll napi tíz órát a parkoló kapujában, sokszor azonban nyilvánvaló, hogy nem a pénztelenség, hanem a sumakolás, a belógás öröme vezérelti az embereket. Ugyanakkor kiszámolta, hogy meg az ő ölcsonak mondható strandbelépője mellett is egy négy-öt tagú család, hacsak nem hűtőtáskából fedezi az ellátmányt, nem jön ki onnan másképp, mint napi nyolc-tízezer forinttal üresebb zsebbel. Ha elkérem nyolcszáz forintot egy sült kolbászáért, miért szednek külön pénzt a büfések a szetel kenyérért meg a kanál mustárért? Nem töltsz ez? – kérdezi.

A magyar lakosság turizmussal kapcsolatos attitűdjét vizsgáló kutatások szerint a belföldi utazás említésekor a megkérdézett 18-49 éves korosztály leggyakrabban a Balatonra asszociált, a külföldi utazásról pedig a tengerpart jutott a legtöbb ember eszébe. A vízpart a fiataloknak a barátokat és a bulizást, az idősebbeknek a hétköznapokból való kiszakadást, a kikapcsolódást, a családdal töltött időt jelenti. Kortól függetlenül sokan említették még a vízpartal járó nyugalmat, a sportolási és a kirándulási lehetőséget, valamint a romantikát.

A Szállás.hu internetes portál adatai szerint 2013 második negyedében átlagosan 44 ezer forintért foglaltak szállást a magyarok, és hosszabb

időre utaznak el, mint tavaly. A nyári főszezonban az előfoglalások 70 százaléka vízpartra szól, a három legnépszerűbb szálláshelyből kettő a Balaton mellett van. A szállodák népszerűsége csökkent, a pihenni vágyók többsége vízhez közteli nyaralót, apartmant keres. A legnépszerűbb túristacédpont az idén is Siófok, ezt követi Hajdúszoboszló, Balatonfüred, Budapest, Eger, Szeged, Gyula, Balatonlelle. A sikerlistát Zamárdi zárja. Egy másik felmérés szerint, amely az Ipsos Observer Magyarország adatai alapján készült, az idén nyaralást tervezők majdnem fele Nyugat-Magyarországot választja, 29 százaléka európai országba készül, mindössze négy százalék szándékozik Európán kívülre utazni.

Gazdag Enikő pszichológus azt mondja, a nyaralásnak az a lényege, hogy az ember elengedje a napi stresszt és problémákat. Egyénfüggő, hogy ez kívül milyen formában történik meg. Van, aki a puritán körülményeket keresi, a testmozgást, sátorozást, nomád életet, más öcsillagos szállodában kényeztetni és méregteleníteni magát, megint más katedrálisokat látogat, és van, akinek az is kikapcsolódás, ha a kertjében matathat. Akár csak egyetlen napig. Nincs rá recept, hogy családdal jó vagy egyedül, barátal vagy egész baráti társasággal, vízparton vagy hegyekben, ahogy nincs magyar nyaralókarakter sem. Nem is kell feltétlenül elmenünk hazulról – sokan a pénz hiánya miatt kénytelenek is maradni –, ám csak akkor van esély a munkánkat, a napi dolgainkat. Ugyanis rossz nyaraló az, aki nyaralás közben is dolgozik, talán nem nélkülözhetetlen hiszi magát. Meg kell tanulni tehát otthon hagyni a munkát, tanácsolja a pszichológus. Nem túl jó hír, hogy a vakáció után harminc százalékkal több párt akar válni, mint az év többi részében. Amikor ugyanis a párok húzom-sább időt töltenek együtt, össze vannak zárva, csak egymással kell foglalkozni, ezért előjönnek azok a problémák, amelyek a mindennapokban nem számítanak. Vagy csak rádöbbennek, hogy nincs más mit mondaniuk egymásnak.

A nyaralás nemcsak szórakozás, hanem a test és szellem újjáépítésének fontos állomása is, bár gyorsan elszállt jótékony hatása: holland pszichológusok mérés szerint a hazatérést követően két hét alatt elmúlik. A szabadságról visszatérő dolgozó boldogabb, egészségesebb, jobb a problémamegoldó képessége, mindez azonban már az első munkaheten halványulni kezd, két hét elteltével pedig ugyanolyan fáradtak az emberek, mint idűléskor előt voltak. Talán sűrűbben kellene megismételni.